

Een dag uit het leven

TEKST ESTHER BAKKER BEELD BAS JONGERIUS

Fatoumata: "Pas een geboorteverklaring als alle rekeningen zijn betaald"

04.30

Het is nog aardedonker buiten als de muezzin vanuit de moskee oproept tot gebed. Fatoumata wekt haar man, want hij moet bidden. Ze zet thee voor hem maken en maakt de kinderen wakker die naar school en werk moeten. Ze neemt een douche voor ze naar haar werk gaat en instrueert haar twee huishoudelijke hulpen.

07.15

Meestal brengt haar man Fatoumata naar het ziekenhuis, maar de auto heeft panne. In haar kleurige gewaad stapt de verloskundige uit de taxi. Ze schudt handen en begroet ieder die ze tegenkomt met de gebruikelijke Bambara-begroeting, een riedel van wel tien zinnnetjes. Voor de poort

van het kleine hospitaal hangen koopvrouwen babypakjes, luiers en dekentjes op voor de kersverse moeders en hun bezoek. De dag is nog fris en schoon. De bewaker aan de poort raapt mopperend een strootje van de grond dat de veger heeft laten liggen.

07.30

Fatoumata heeft zich verkleed in haar roze werkpak. Ze gaat de ronde doen. Vannacht zijn elf baby's geboren op de afdeling. De moeders mogen pas naar huis als ze door Fatoumata zijn onderzocht. Bovendien krijgen ze voorlichting in hygiëne en borstvoeding. De vrouwen hangen vermoeid over de krakkemikkige bed-

den, bedekt met wat slordige lappen. Een vrouw heeft een infuus en haar baby is nergens te zien. "Die is bij de dokter, het gaat niet goed", zegt Fatoumata nuchter. In dit stadsziekenhuis, waar de omstandigheden redelijk zijn, gaan nog altijd veel baby's dood. Gelukkig veel minder dan op het platteland waar de moeders geen pro-

fessionele vroedvrouw in de buurt hebben. Gemiddeld sterft een op de tien zuigelingen in Mali, de doodgeboeren nog niet meegerekend. Fatoumata doet dit werk al dertig jaar en ze heeft veel ten goede zien veranderen in Mali. Aan de opgezette enkels die over haar schoenen puilen is een leven van hard werken af te leiden.

Fatoumata Sanogo Coulibaly (55)

Wat verloskundige in het Centre de Santé de Référence

Waar Bamako, Mali

Eten sperziebonen met tomatensaus

Drinkt alleen water omdat ze suikerziekte heeft

Relatie Sinds drie jaar deelt ze haar man met een tweede echtgenote. Ze heeft vier kinderen.

Verdient 150.000 CFA in het ziekenhuis (225 euro), 64.000 CFA met lesgeven (100 euro).

Muziek Malinese traditionele muziek, ze houdt van dansen

Kleding een tuniek plus rok van glimmende stof met een hoofddoek en mooie multjes

Mali

Hoofdstad Bamako
Aantal inwoners 12,3 miljoen

Levensverwachting 50 jaar

Analfabetisme 53,6%

Inwoners onder armoedegrens 36,1% (2001)

Gemiddeld inkomen per hoofd van de bevolking 803 euro per jaar

Human development index 169 van 180 landen.

DE GLAZEN BOL: Gaat Mali de millenniumdoelen halen?

Mali lijkt in elk geval twee doelen te halen: het hiv/aidscijfer, dat nu 1,5% (2007) is en de toegang tot schoon (drink)water. Voortgang wordt geboekt in het terugbrengen van de armoede (in 2015 mag nog maar 46,4% van de mensen leven van minder dan

een dollar per dag, nu is dat nog 60%). Mali loopt ver achter op schema in de bestrijding van moedersterfte en het terugbrengen van de kindersterfte. Een op de vijf kinderen sterft nog altijd voor het vijfde levensjaar.

Grote zorg

De Malinese regering heeft bijna 160 miljoen euro te besteden aan gezondheidszorg. Van dat bedrag komt in 2009 negen miljoen uit Nederland. Het grootste deel gaat naar kinderen en zwangere vrouwen. De Verenigde Staten is met USAID de grootste donor en draagt dit jaar 23 miljoen bij, onder andere voor muskietennetten en geboortebepaling. Het land krijgt 8 miljoen euro van Unicef.

09.00

Als senior-verloskundige houdt Fatoumata een oogje in het zeil bij alle activiteiten in het ziekenhuis rond moeders en baby's. Ze gaat even kijken bij het wegen, bij de vaccinatie, bij de postnatale afdeling en bij de afdeling geboortebeperving. "Het liefst geven we de vrouwen een hormoon implantaat, dan kunnen ze vijf jaar niet zwanger worden", fluistert Fatoumata terwijl ze een jonge moeder opwekkend toelacht. In een land waar een zwangerschap je gemakkelijk fataal kan worden en vrouwen veel kinderen krijgen, is dat geen gek idee. "Het moeilijkst zijn de besneden vrouwen", zegt Fatoumata. "Die hebben vaak een keizersnee nodig". Omdat deze vrouwen meestal ingrijpend zijn verminkt en soms dichtgenaaid, kunnen ze niet op de natuurlijke wijze een kind krijgen. Het kind blijft steken en de moeder bloedt dood. Ook hebben deze zwangere vrouwen vaak ontstekingen waardoor ze complicaties kunnen krijgen. "Gelukkig willen veel moeders niet meer dat hun dochters besneden worden", zegt Fatoumata. "Alleen de bazige oma's zijn nog een probleem. De ouders van een meisje kunnen zo'n grootmoeder dan naar het ziekenhuis sturen voor een gesprek met een arts. Die lukt het meestal wel om de besnijdenis uit het hoofd van oma te praten."

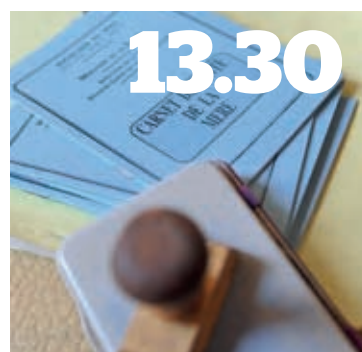
11.00

De nieuwe vaders hebben een geboorteverklaring nodig. Ze hangen voor het open loket van Fatoumata en haar collega. Fatoumata noteert, stempelt, stelt vragen en laat zich niet van de wijs brengen door de ongeduldige vaders die hun vrouw en baby mee naar huis willen nemen. "Ze krijgen pas een geboorteverklaring als alle rekeningen zijn betaald", verklaart Fatoumata de strenge gesprekken die ze soms moet voeren. "Bevallen in dit ziekenhuis is gratis, maar medicijnen, onderzoeken en ingrepen zijn dat niet. Sommige echtgenoten willen niet dat hun vrouw een keizersnee krijgt omdat het te duur is."

13.00

Een taxi stopt op de binnenplaats van het ziekenhuis. Uit de achterbak komen grote aluminium pannen en stapels plastic borden. Uit de gebouwen stromen artsen, verpleegsters, schoonmakers en boekhouders. Ze maken een praatje, flirten met elkaar en wisselen de laatste nieuwtjes uit. Fatoumata laat een bord rijst met gumbo-saus naar haar kantoortje brengen. Ze schuift haar administratie opzij en lepelt het maal naar binnen. Het bord is in drie minuten leeg, geen wonder als je al sinds half vijf 's ochtends op bent.

13.30

Zolang zich geen vrouw met barenswéeën aandient, houdt de ervaren verloskundige zich bezig met administratie en statistiek. "In oktober zijn hier 544 vrouwen bevallen, niet eentje is gestorven. In november zijn 364 vrouwen bevallen, geen doden. In december zijn 328 vrouwen bevallen. Eentje is helaas gestorven. Vroeger stierven vrouwen vaak in het kraambed. Tegenwoordig valt het op deze afdeling erg mee. Dat komt omdat vrouwen al vroeg in de zwangerschap naar het ziekenhuis komen voor controles. Voorheen kwamen ze pas naar het ziekenhuis als ze in nood waren."

15.00

Fatoumata spoedt zich met de taxi naar de opleiding voor verloskundigen. Ze geeft elke dag twee uur les aan haar toekomstige collega's. Ze stampt de les erin met strenge woorden. "Voor welke dag moet je met de moeders over geboortepanning praten? De 48ste dag na de bevalling? Neen. De vijftiende? Juist! Sommige vrouwen kunnen niet wachten - ze laat een veelbetekenende stilte vallen - tot de 48ste dag, dus je moet er snel bij zijn. Wat gebeurt er anders? Juist, ze worden weer zwanger voordat ze zelfs maar gemenstrueerd hebben. Sommige vrouwen krijgen elk jaar een kind."

17.00

De werkdag zit erop. De verloskundige stapt in de volgende taxi en rijdt naar haar huis. Ze woont aan de rand van Bamako, onderaan een heuvel. De smalle leren straten zijn overschaduw door bomen. Kinderen rennen achter een bal, hondjes rommelen in het vuilnis. Achter een groene metalen deur wachten haar man, haar kinderen, twee inwonende nichtjes en haar twee huishoudelijke hulpen. Fatoumata ploft neer op het bankstel en zet de tv aan. Haar vriendin Mariam komt langs, zoals elke dag. Alle vrouwen in huis kijken naar de Malinese soap *Ma Famille*. Fatoumata zakt achterover. Even nietsdoen. Als de soap is afgelopen, gaat ze koken. Dat is haar grote liefhebberij. Haar man eet vandaag thuis en niet bij zijn nieuwe vrouw, dus het moet lekker zijn.

20.30

Fatoumata gaat naar bed. Ze slaapt niet goed de laatste tijd en ze moet weer vroeg op. "Zoveel lawaai buiten", klaagt ze. "De mensen blijven de hele nacht maar op straat hangen. Ik lig er wakker van."

In de taxi met Sidiwe

"Hoe het gaat? Het gaat een beetje", zegt Sidiwe Cif (28). "In Bamako draait alles om geld. Je krijgt nog geen glaasje water zonder geld. Ik moet de hele dag met de taxi rondrijden voor een piepklein beetje geld. Ik huur de taxi per dag, dus die huur moet ik eerst afbetalen." Na deze gebruikelijke klaagzang van de taxichauffeur, is de lucht meteen opgeklaard. Sidiwe houdt van dansen, van mooie meisjes en van zijn oude gele Mercedes, al is die dan niet van hem. Hij heeft een mooie lach die hij gebruikt om zijn passagier via zijn achteruitkijkspiegel te overtuigen dat het leven toch wel meevalt. "Kom je uit Nederland? Daar weet ik helemaal niets van", zegt Sidiwe. "Waar ligt het eigenlijk?" Pas bij het horen van wat voetbalnamen, valt het kwartje. "Aha, ja, voetbal. En jullie drinken veel melk, toch? Daarom zijn jullie zo wit natuurlijk." Hij is niet getrouwd omdat hij geen bruidsschat kan betalen. "Het is wel moeilijk", erkent Sidiwe, "want een man heeft toch bepaalde behoeftes." Hij werpt een ondeugende blik in de achteruitkijkspiegel. Na wat aandringen geeft hij toe dat hij wel vriendinnen heeft, *copines*, maar daar zal hij nooit mee trouwen. "Mijn ouders kiezen een vrouw voor mij uit", zegt hij serieus. "Zo gaat dat in Mali."

De vrucht

BABAH TARAWALLY

De discussie over ontwikkelingshulp wordt gevoerd alsof het om de voortzetting of beëindiging van zes maanden zwangerschap gaat. Verschillende mannen eisen of verwerpen de vrucht; een socialist, een liberaal, een arbeider en een christen. Ze discussiëren over het eigenaarschap van de vrucht en de daaraan gekoppelde alimentatieverplichting van 0,8 procent van het inkomen van de vader. De vrouw in kwestie mag niet meebevelissen. Het is aan ons de kiezers om de echte vader aan te wijzen. Naast ontwikkelingshulp gaan de discussies over immigratie, wel of geen dubbele nationaliteit en kut-Marokkanen.

Voor u en mij blijft de grootste zorg het behouden van de 0,8-procentnorm die jaarlijks aan ontwikkelingshulp wordt besteed. Het debat hierover was in 2008 verhit en de kredietcrisis zorgt voor extra druk. Het is de liberaal en VVD'er Arend Jan Boekstijn bijna gelukt om minister Koenders te overtuigen samen afstand te doen van de vrucht. Noch de arbeider Koenders, noch de christen Balkenende of de socialist Agnes Kant neemt de vrucht in bescherming.

Anno 2010 zal het anders liggen. De voor- en tegenstanders van ontwikkelingshulp zijn in 2009 in hun finale ronde beland. De volgende verkiezing moet gaan over de resterende 99,2 procent. Maar ze zullen pogen het onderwerp ontwikkelingshulp (slechts 0,8 procent) te gebruiken om de aandacht af te leiden van nationale thema's als massale werkloosheid, koopkrachtdaling en de huizenmarktcrisis. De winnaar zal in 2010 een nieuwe regering vormen. Wij, de kiezer, zullen moeten stemmen op één van de potentiële vaders. Ik hoop dat we niet diegene kiezen die de immorele keus maakt om de zwangerschap abrupt te beëindigen.

Babah Tarawally is verhalenverteller en regiomedewerker Afrika bij Free Voice, een organisatie die zich inzet voor onafhankelijke media.